

Meilah Sources 6

רש"י מסכת בבא קמא דף כ עמוד ב

נטל אבן או קורה - מפרש במסכת מעילה דבגזבר עסקינן.
לא מעל - דמעיקרא נמי ברשותיה הוי כי השתא ולא שינוי הוא.
נתנה לחבירו - קנייה חבירו דגזבר יש לו רשות ליתן וזה שהוציאו לחולין מעל.
בנאה - גזבר בתוך ביתו לא מעל כו'.
והוא שהניחה ע"פ ארובה - ולא קבעה בבנין דלא הוי שינוי הלכך לא מעל עד שידור תחתיה.
זאת אומרת - מדקתני דכי דר תחתיה חייב ואף על גב דשלא מדעת הקדש עבד.
בהקדש - ליכא למימר שלא מדעת דדעת שכינה איכא הלכך כהדיוט מדעת דמי.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מעילה פרק ה משנה ד

[ד] אם נטל אבן או קורה של הקדש ואף על פי שפגם מפני שחסר את ההקדש אותו הדבר לא מעל שיהנה כפי הכלל שקדם, ובשעה שנתנה לחברו הרי נהנה ומעל, וזה שאמרנו וחברו לא מעל בתנאי שהיה החבר הזה הוא הגזבר שהיתה האבן הזו או הקורה תחת רשותו והשגחתו, ולפיכך לא מעל לפי שתחת רשותו היתה לפני שיתננה לו ותחת רשותו נשארה אחר שנתנה לו ולא באה לו הנאה. אבל אם לקח דבר מן ההקדש ונתנו לחברו שניהם מעלו, לפי שכל אחד מהן נהנה ופגם, זה נהנה בנתינת המתנה בטובת הנאה שבאה לו, וזה נהנה בקבלתה, ויראה לי שאין דין זה אלא במועלים בזדון, אבל בשגגה הרי הכלל כפי שכבר ידעת אין מועל אחר מועל. ואמרו בנאה בתוך ביתו, לא שבנאה ממש, לפי שמעל בלי ספק כיון שכבר נהנה במה שהוסיף בבנין באותה האבן, אלא הכוונה בזה אם נתנה דרך עראי על ארובה שבתקרת הבית או סתם בה חלון באחד הכתלים שהרי לא באה לו הנאה עד שישב וייהנה במה שתמנע ממנו השמש והרוח. ובל"ל, הוא בעל המרחץ, וההנאה שבאה לו היא שהוא נכנס מתי שירצה ולא ימנענו, ודון על פי עינים אלה כל הדומה להן.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מעילה פרק ה משנה ה

[ה] אמרו בספרא מנין אכל היום ואכל למחר ואפילו לזמן מרובה בהעלם אחד, תלמוד לומר תמעול מעל מכל מקום. ואמרו עוד שם מנין לאכילתו ואכילת חברו הנאתו ואכילת חברו ואפילו מכאן לשלש שנים, תלמוד לומר תמעול מעל מכל מקום. וענין אמרם אכילתו ואכילת חברו שיאכל הוא ויאכיל את חברו, או ייהנה הוא עצמו בדבר ויהנה את חברו בדבר אחר כגון שכבדו ונתן לו בטובה הרי הכל מצטרף, ואם נשלם ממנו שוה פרוטה כפי התנאים שקדמו מעל, וכל זה ברור ממה שקדם.

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת מעילה פרק ו משנה א

[א] אף על פי שכלל הוא אצלינו אין שליח לדבר עברה, אלא שבמעילה אם שגג בעל הבית ואמר לשליח להשתמש ברכוש ההקדש ונשתמש השליח כמו שנצטווה וגם הוא לא ידע ולא שנה כלום ממה שנצטווה בו הרי בעל הבית מעל הואיל ונעשו דבריו, הסמיכו את זה לאמרו יתעלה וחסאה הנפש ההיא, רומז לאותו אשר שגג תחלה וחשב שזה חולין וצוה להשתמש בו. ואמרו והוא אמר טלו שתיים שתיים, בתנאי שיאמר השליח טלו מדעתי שתיים שתיים, שהיה עולה בדעתינו כי באמרו מדעתי עקר השליחות לגמרי ולא ימעול בעל הבית. לפיכך השמיענו שהוא מועל כיון שנעשו דבריו ויותר, ואלו לא אמר מדעתי לא מעל השליח מפני שהוא מוסיף על שליחותו לא עוקר אותה. ואמרו אף על פי שאמר בעל הבית וכו' רצה להשמיענו בזה שהכלל הידוע אצלינו והוא דברים שבלב אינן דברים שהוא נוהג גם לענין מעילה. וגלוסקמא, כלי כמזודה ודומיה.

רמב"ם הלכות מעילה פרק ו הלכה ז - ח

הלכה ז

אמרו חכמים שהנוטל אבן או קורה של הקדש ונתנה לחבירו שניהם מעלו, ואם נתנה לזה הגזבר שהיתה תחת ידו הוא מעל והגזבר לא מעל, ויראה לי שאין אלו הדברים אמורים אלא במועל בזדון שהרי לא נתחלל הקדש, הנוטל פרוטה של הקדש על דעת שהיא שלו לא מעל עד שיוציא אותה בחפציו או עד שיתן אותה במתנה, נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו

לא מעל, שאין מועל אחר מועל בשאר הקדשות כמו שביארנו וכל כיוצא בזה. +/השגת הראב"ד/ ונתנה לחבירו שניהם מעלו. א"א אף בזה עזב כל הדרך הסלולה ותפס דרך הסירים שאין זה פירוש ההלכה אלא כמו שאפרש לפנים. + הלכה ח

נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל שהרי לא נהנה עדיין, בנה אותה בתוך ביתו מעל, נתנה על גבי חלון שבתקרה ולא חיברה לא מעל עד שידור תחתיה בשוה פרוטה שאין זו הנייה הניכרת. +/השגת הראב"ד/ נטל אבן או קורה. א"א זו היא שהעמיד בגמרא בגזבר שהכל תחת ידו שנטילתו אינה ניכרת לגזל ההקדש וכן כל אדם שהקדשו תחת ידו הרי הוא הגזבר ולא מעל עד שיוציא, ומה שהקשו בגמרא מ"ש הוא ומ"ש חבירו לא ר"ל שימעלו הוא וחבירו אלא ה"ק מ"ש כשגנבה מבית ההקדש ונטלה לעצמו שלא מעל וכשנתנה לחבירו מעל אטו שינוי רשות בעיני למעילה והראשון מעל והשני לא מעל ושני ליה אי בשנטלה מבית הקדש ה"נ שהוא מעל מיד ואם נתנה לחבירו אותו חבר לא מעל אלא הכא בגזבר שנטלה מרשות עצמו עסקינן שנטילתו אינו ניכר חסרון להקדש עד שיוציאנה לאחר. +

תוספות מסכת בבא מציעא דף צט עמוד א ד"ה וחבירו מותר

וחבירו מותר לבקע בו לכתחילה - תימה דתניא בתוספתא בקע בקורדום של הקדש בא חבירו ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כולם מעלו וליכא למימר דאיירי בקורדום כלי שרת ששוחטין בו שאין יוצא לחולין כדתנן בפרק הנהנין (מעילה דף יט:): אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד דהא קתני סיפא נטלו ונתנו לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל ובעולה נתנו לחבירו וחבירו לחולין כולן מעלו בה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתכוונו לגזול אלא כל אחד דעתו להחזירו אחר בקוע ולא יצא לחולין אלא מה שנתכוון לגזול דהא קי"ל שואל שלא מדעת גזלן הוי וקים ליה כוליה ברשותיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יוצא לחולין שהרי לא נתכוונו להוציא מרשות שהוא שם כדפי' לעיל וסיפא דקתני נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו בלא בקוע מעל לפי שנתכוון להוציא מרשותו והא דתנן בהנהגה אין מועל אחר מועל אלא בבהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בהמה ובא חבירו ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו